

नामांक

Roll No.

--	--	--	--	--	--	--

No. of Questions – 23

No. of Printed Pages – 8

VU-44-Righved

ऋग्वेद

वरिष्ठ उपाध्याय परीक्षा, 2021

समय : 3¼ घण्टे

पूर्णांक : 56

परीक्षार्थिभ्यः सामान्यनिर्देशाः

- (1) परीक्षार्थिभिः सर्वप्रथमं स्वप्रश्नपत्रोपरि नामाङ्काः अनिवार्यतः लेख्याः ।
- (2) सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः ।
- (3) सर्वेषां प्रश्नानामुत्तराण्युत्तरपुस्तिकायामेव लेखनीयानि ।
- (4) एकस्य प्रश्नस्य सर्वे भागाः एकत्र एव लेखनीयाः ।
- (5) सर्वे प्रश्नाः संस्कृतमाध्यमेन उत्तरणीयाः ।

VU-44-Righved

[Turn over

खण्ड - अ (A)

1. अधोलिखित-प्रश्नानामुत्तराणि उचितक्रमाक्षरेण लिखत :

1 × 10 = 10

- (i) प्रथममण्डले त्रयस्त्रिंशत्तमे सूक्ते कति मन्त्राः सन्ति ?
- (अ) त्रयः (ब) एकादश
(स) नव (द) पञ्चदश
- (ii) स्वराः कति विधाः ?
- (अ) एकविंशतिः (ब) सप्त
(स) चत्वारिंशत् (द) त्रयः
- (iii) एकविंशतिशाखासु साम्प्रतं कति शाखाः समुपलभ्यन्ते ?
- (अ) चतुर्दश (ब) पञ्च
(स) त्रयः (द) ऊनविंशतिः
- (iv) विवाहे अग्नेः किम् नाम ?
- (अ) लौकिकः (ब) शोभनः
(स) योजकः (द) पार्थिवः
- (v) प्लुतः भवति -
- (अ) एकमात्रिकः (ब) द्विमात्रिकः
(स) पञ्चमात्रिकः (द) त्रिमात्रिकः
- (vi) विष्टरे दर्भाः भवन्ति -
- (अ) पञ्चविंशतिः (ब) पञ्चाशत्
(स) एकाशीतिः (द) त्रयस्त्रिंशत्

(vii) ऋग्वेद सम्बद्धगृह्यसूत्रमस्ति -

(अ) आश्वलायन	(ब) पारस्कर
(स) गोभिल	(द) लाट्यायन

(viii) अग्नौ लाजान् जुहोति -

(अ) भ्राता	(ब) दाता
(स) कन्या	(द) माता

(ix) विष्टरोपवेशनमन्त्रः अस्ति -

(अ) अहंवर्षसजातानां०	(ब) मधुवाता०
(स) सुमङ्गलीरियम्०	(द) सोमोददगन्धर्वाय०

(x) मधुपर्के द्रव्याणि सन्ति -

(अ) गन्धाक्षतानि	(ब) पुष्पाणि
(स) दधिघृतमधूनि	(द) मधुघृतपयांसि

एकेन वाक्येन उत्तरयत -

2. कति वेदाङ्गानि ? लिखत ।	1
3. वर्णानां कति स्थानानि भवन्ति ?	1
4. विवृत्तिः कुत्र विज्ञेया ?	1
5. स्पर्शवर्णाः कति संख्यकाः भवन्ति ? लिखत ।	1

6. त्रयस्त्रिंशत् सूक्तस्य प्रथमो मन्त्रः कः ?
7. ऋग्वेदीय शिक्षा ग्रन्थस्य किं नामधेयम् ?
8. अनुदात्तः स्वरः कः ? परिभाषा देया ।

समुचितेन पदेन रिक्तस्थानानि पूरयत -

9. त्रिषष्टिश्चतुः _____ शम्भुमते स्मृताः ।
10. हिरण्येन _____ शुम्भमानाः ।
11. यमवर्णाः _____ चत्वारो भवन्ति ।

खण्ड - ब (B)

12. समाने अहन्० इति मन्त्रं सस्वरं पूरयत ।
13. वर्णानां कति विभागः निगदितः ?
14. वरवध्वोः समञ्जीकरणमन्त्रं लिखत ।
15. वर्णोत्पत्तिप्रकारं प्रदर्शयत ।

खण्ड – स (C)

6. देवासस्त्वा० इति मन्त्रं सस्वरं पूर्यत ।

अथवा

अष्टौ व्यख्यत्० इति मन्त्रं सस्वरं पूर्यत ।

3

7. मधुपर्कप्राशनमन्त्रं लिखत ।

अथवा

गोरुत्सर्जने प्रयुक्तमन्त्रं लिखत ।

3

8. याति देवः प्रवता० इति मन्त्रं सस्वरं पूर्यत ।

अथवा

प्रवेपयन्ति० इति मन्त्रं सस्वरं पूर्यत ।

3

9. लाजाहोम मन्त्रान् लिखत ।

अथवा

सप्तपदीं लिखत ।

3

खण्ड – द (D)

20. एतेषु केचन चत्वारो मन्त्राः सस्वराः पूरणीयाः

4

(i) उपेदहं धनदा०

(ii) त्रयः पवयो०

(iii) हिरण्यपाणि०

[Turn over

- (iv) ऊर्ध्व ऊषुण०
- (v) यद् यूयं पृश्नि०
- (vi) असामि हि०

अथवा

वेदस्यमहत्वं प्रतिपादयत ।

21. ऋग्वेद संहितायाः विवरणात्मकं परिचयं लिखत ।

अथवा

अधस्तनेषु द्वौ मन्त्रौ सस्वरौ पूरणीयौ -

- (i) विसुपर्णो०
- (ii) यद् देवानां०
- (iii) त्रिवन्धुरेण०
- (iv) विश्वस्य हि०

खण्ड - य (E)

22. एतेषु केचन चत्वारो मन्त्राः सस्वराः पूरणीयाः

- (i) उत्तिष्ठब्रह्मणस्पते०
- (ii) विदुर्गाविद्विषः०
- (iii) आनो अश्विना
- (iv) ये ते पन्थाः०
- (v) यं त्वा देवासो०
- (vi) अयुयुत्सन्न०

अथवा

वेदस्यशाखा विस्तारं स्पष्टयत ।

अथवा

प्रथममण्डलार्गत चतुस्त्रिंशत्सूक्तस्यकेचन चत्वारो मन्त्राः सस्वराः लिखत ।

23. ऋग्वेदस्य परिचयमुपस्थापयत ।

अथवा

अधस्तनेषु केचन चत्वारो मन्त्राः सस्वराः पूरणीयाः -

- (i) अनुस्वधा०
- (ii) त्रिरश्विना सिन्धुभिः०
- (iii) आनासत्या०
- (iv) संसीदस्व०
- (v) स्थिरावः सन्तु०
- (vi) होतारं विश्ववेदसम्०

अथवा

वेदाङ्गाना महत्त्वं विलिख्य निरूक्तस्य वर्णनं कुरुत ।

--	--	--	--	--	--

No. of Questions - 23

No. of Printed Pages - 8

DO NOT WRITE ANYTHING HERE

